

Stališče CER Partnerstvo do prvega Omnibus paketa

Krepitev korporativne transparentnosti je temelj dolgoročne uspešnosti *Deregulacija ogroža konkurenčnost evropskega gospodarstva, ruši temeljne vrednote EU in zmanjšuje našo globalno relevantnost*

Ljubljana, marec 2025

Spoštovana predsednica Evropske Komisije gospa von der Leyen,
spoštovani komisarji, člani Sveta EU in člani Evropskega parlamenta,

CER Partnerstvo za trajnostno gospodarstvo je vodilno združenje za trajnostno gospodarstvo v Sloveniji, ki si prizadeva za dolgoročno gospodarsko konkurenčnost, rast in odpornost. Dejavno podpira ambiciozne cilje Zelenega dogovora ter opozarja, da bi vsak odmik od zastavljenih smernic ali birokratska politika izključevanja lahko resno ogrozila prehod v trajnostno prihodnost. To je še posebej kritično v obdobju, ko del sveta zagovarja neomejeno izkoriščanje ljudi in naravnih virov ter od EU zahteva, da se odpove svojim temeljnim vrednotam – dostojanstvu, svobodi, demokraciji, človekovim pravicam in pravni državi. Takšni pritiski ogrožajo evropsko samostojnost, neodvisnost in globalno relevantnost, kar lahko vodi v oslabiljeno gospodarsko stabilnost in družbene napetosti. CER obenem poudarja, da prihaja iz manjše države, kjer se glas pogosto izgubi v razpravah, ki jih oblikujejo interesi večjih akterjev. Prav zato je ključno, da se sliši tudi perspektiva manjših držav, saj lahko le skupaj prispevamo k bolj uravnoteženim in pravičnim rešitvam za prihodnost Evrope.

EU je trajnostno poslovanje – povezovanje gospodarske uspešnosti s kakovostjo življenja in ukrepanjem proti podnebnim spremembam – postavila v središče svoje razvojne agende. Z obveznim trajnostnim poročanjem podjetja spodbuja k celoviti analizi tveganj, vplivov in ukrepov. To je spodbudilo tudi druge države, kot so Združeno kraljestvo, Avstralija, Kanada, Nova Zelandija, Kitajska in Indija, k uvedbi podobnih zahtev. Kako bo torej predlagana deregulacija okrepila našo konkurenčnost v svetu? Bomo po tehnološkem zaostanku, zaostanku v inovativnosti, samoskrbi, podjetnosti, kupni moči sedaj zaostali še pri reševanju globalnih podnebnih izzivov?

V sodobnem poslovnem svetu si je težko predstavljati uspešen poslovni model, ki ne temelji na preverjenih dejstvih in podatkih. Zato je odmik od odločanja na osnovi podatkov na tem področju ne le neodgovorno, temveč tudi izrazito kontraproduktivno. Čeprav trajnostno poročanje samo po sebi ne rešuje sistemskih izzivov, predstavlja izjemno uporaben vodnik za trajnostno poslovanje. S svojimi zahtevami podjetjem omogoča strateško integracijo trajnostnosti, jasno usmerjenost ciljev, učinkovito oblikovanje ukrepov ter premišljeno načrtovanje investicij v zeleni prehod.

Res je, uvajanje sprememb, četudi te izboljšujejo kakovost življenj in povečujejo konkurenčnost gospodarstva ni enostavno. Tudi finančno poročanje je v začetku 20. stoletja naletelo na močan odpor. Danes so finančna poročila temelj ekonomske stabilnosti, transparentnosti in zaupanja. Trajnostno poročanje bi moralo slediti enaki poti – kot orodje za boljše poslovne odločitve, ne kot administrativna obremenitev.

Predlog Omnibusa je razkril številne nekonsistentnosti in povzročil neuskkljenost različnih tako strateških ciljev EU, kot tudi konkretnih zakonodajnih predlogov. V upravljanje podjetij se je vnesla zmeda, razmisleke o prihodnosti so nadomestili pogovori o skladnosti znotraj neskladnih predlogov zahtev. To je slaba popotnica za boljšo rast in razvoj. Od EU pričakujemo, da bodo predlogi jasni in konsistentni. Pričakujemo, da bo EU točno razkrila na katera podjetja predlagane sprememb vplivajo. Katero podjetje je v kaj vključeno oz. je iz česa izključeno ter kakšne so posledice za ta podjetja. Zelo konkretno s seznamom družb za vsako od predlaganih sprememb.

Prepričani smo, da sta predaja in odstop od lastnih ambicij ter danih obljub napačna politična usmeritev. Tak način močno zmanjšuje zaupanje v voditelje EU, ruši njihovo kredibilnost, pod vprašaj postavlja trdnost drugih do sedaj sprejetih odločitev in nenazadnje deluje kot katalizator evroskeptizma.

Časa zmanjkuje, zato prelaganje odgovornosti v prihodnost dodatno obremenjuje gospodarstvo. Delitev Omnibusa na dve fazi, najprej bomo nekaj predstavili, potem pa se bomo soočili z vsebino sprememb, je napačna. Od EU pričakujemo, da bo čas priprave sprememb in vplivov na podjetja močno skrajšala. Do gospodarskih družb bi bilo pošteno, da bi se spremembe o zamiku in vsebinah trajnostnega poročanja sprejemale sočasno. Izrazito problematični so tudi roki za uvajanje predlaganih sprememb v nacionalne zakonodaje. Odpira se vprašanje kaj se bo zgodilo s podjetji, če Omnibus spremembe ne bodo sprejete do konca leta 2025 in bodo za podjetja še naprej veljali že sprejeti zakoni.

CER konstruktivno in produktivno prispeva k reševanju nastale situacije, zato predlagamo konkretne aktivnosti, za katere smo prepričani, da jih je potrebno upoštevati in implementirati pri naslavljanju vprašanj Omnibusa in doseganju ciljev Zelenega dogovora:

- 1. Zasuk fokusa od birokracije k konkretnem ukrepanju na področju podnebnih sprememb**

V zadnjih nekaj mesecih se je podnebno ukrepanje v EU in uvajanje trajnostnega gospodarstva in družbe zožilo na razpravo o birokratskih vejicah in pikah. Za mikro-management v gospodarstvu velja, da zmanjšuje zavzetost, produktivnost, inovativnost in dobre odnose. Predlagamo, da se naslavljanje izzivov podnebnih sprememb in uvajanje trajnostnega gospodarstva obravnavata z enako resnostjo in zavzetostjo kot do sedaj. Zagovarjamo, da je pravilen pristop fokus na kreiranje in implementacijo ukrepov vzdolž celotnega gospodarstva, tako malih kot velikih družb.
- 2. EU konkurenčnost skozi energetska neodvisnost in inoviranje, kar je hkrati tudi odgovor na trajnostne izzive**

EU je močno odvisna od uvoza energije, volatilnosti energetskih trgov zaradi česar se občutno zmanjšuje konkurenčnost našega gospodarstva. Enako velja za odvisnost od naravnih virov in surovin. Odmik od trajnostnih ciljev, ki vključujejo energetska učinkovitost, lastno proizvodnjo energije, prehod na OVE, uvajanje krožnosti pomeni tudi odmik o evropske konkurenčnosti in neodvisnosti ter zmanjšuje napo globalno relevantnost. Na drugi strani je odmik od gradnje odpornosti pomeni večje tveganje za poslovanje, ustvarjeno premoženje, kakovost življenj in ne nazadnje tudi na tveganje izgube življenj, ki smo jim priča zaradi podnebnih sprememb. Namesto birokratskih rešitev predlagamo večja vlaganja v spodbude za inoviranje in implementacijo potrebnih sprememb za večjo odpornost, snovno in energetska neodvisnost in nov tehnološki preboj. Pri tem MSP nikakor ne smejo biti v slabšem položaju kot velika podjetja, kaj šele, da bi se jih iz tega izločilo.

3. MSP so srce evropskega gospodarstva, zmanjševanje njihovega pomena v Zelenem prehodu je zaničujoče

Diskusija o izključenosti MSP v doseganje trajnostnih ciljev je napačna. MSP v EU predstavljajo 99% vseh gospodarskih družb, zaposlujejo skoraj dve tretjini vseh zaposlenih in ustvarijo preko 50% dodane vrednosti. Predlagana Omnibus deregulacija in finančno spodbujanje velikih dajeta trgu napačno sporočilo, saj poudarjata nerelevantnost MSP, kar je kontradiktorno z njihovo močjo pomenom in vplivom. Predlagamo, da se MPS ne izključuje iz doseganja ciljev Zelenega dogovora.

4. Nalaganje in prelaganje birokratskih bremen morajo nadomestiti spodbude

Diskusija o zmanjševanju birokratskih bremen je na mestu. Rešitev o deregulaciji pa pomeni, da je EU zapravila ogromno sredstev za izdelavo in sedaj rušenje svojih birokratskih zavez. To pomeni, da je gospodarstvo financiralo nekaj, kar danes ne obstaja. Donos teh investicij je izrazito negativen in močno bremeni gospodarstvo.

Ne nazadnje tudi vprašanje investicij oz. stroškov, ki so nastali do sedaj. Kako in kdaj bo podjetjem povrnjena škoda predlaganih Omnibus sprememb? Zaradi obstoječe zakonodaje so številna podjetja v EU že začela s pripravami za poročanje o dosežkih trajnostnega poslovanja. Številna so odprla nove oddelke, zaposlila strokovnjake, angažirala zunanje svetovalce in nenazadnje vložila ogromno internih reusrov. V primeru sprejetja predloga Omnibus bodo ta podjetja močno oškodovana. Podjetja upravičeno sprašujejo kdo jim bo povrnil narejeno gospodarsko škodo, do kdaj. Pri tem škoda ni omejena le na vložke ampak tudi na oportunitetno izgubo, ki jo je slabo premišljena in hitro se spreminjajoča zakonodaja prinesla.

5. Močnejše je potrebno naglasiti uporabniško izkušnjo evropske birokracije

Ena glavnih kritik za počasno uvajanje zakonodajnih sprememb Zelenega prehoda je njihova neživiljenjska predstavitev. Številna podjetja, še posebej MSP, nimajo zadostnih internih kapacitet, da bi spremljali številne spremembe, kaj šele, da bi se prebijale skozi dolga prava besedila zakonodajnih predlogov.

EU predlagamo, da močno izboljša uporabniško izkušnjo, da vsako od zakonodajnih sprememb opremi z kratko in jasno zapisanimi posledicami za podjetja, tako tveganji, kot priložnostmi, seveda organizirano po velikosti podjetij.

Uporabniška izkušnja mora poenostaviti procese za podjetja, ne samo za birokracijo. Komunikacija mora biti bolj enostavna, jasna in transparentna.

V CER smo prepričani, da mora EU mora ostati ambiciozna pri doseganju zastavljenih ciljev, še posebej, ker so bili ti postavljeni kot temelj povečanje naše konkurenčnosti in boljše kakovosti življenj.

Evropska Komisija in druge institucije imajo dolžnost, da gradijo našo konkurenčnost, krepijo našo odpornost, povečujejo našo neodvisnost in utrjujejo našo globalno relevantnost. Hkrati imajo veliko odgovornost, da obranijo naše temeljne vrednote, kot so človekovo dostojanstvo, svoboda, demokracija, človekove pravice in pravna država.

Od Evropske Komisije in drugih institucij pričakujemo, da ne počepnejo pred kratkoročnimi geopolitičnimi izzivi, pričakujemo, da odločno nadaljujejo z uresničevanjem začrtane vizije in ciljev nizko ogljičnega gospodarstva in družbe, ki jih utemeljuje Zeleni dogovor in da ne pogoltnejo danih zavez.

Evropskim voditeljem in odločevalcem predlagamo, da energijo, ki jo zahteva fokus na birokratizacijo raje usmerijo v iskanje konkretnih rešitev, ukrepov, aktivnosti in spodbud gospodarstvu za doseganje ciljev Zelenega dogovora.

Hkrati od njih pričakujemo, da delujejo vključujoče, da ne zanemarijo vpliva MSP na evropsko gospodarstvo, da ne povzročajo razlik med podjetji, ter da podjetjem namesto bremen ponudijo rešitve s katerimi bodo lahko premagale nastale vrzeli, tako v poročanju o uspešnosti trajnostnega poslovanja, kot pri inovacijah, tehnološkem razvoju in povečevanju konkurenčnosti.

Prav tako od EU voditeljev in odločevalcev pričakujemo, da bodo stabilizirali razburkano morje spreminjanja poslovne krajine, da bo ta postala predvidljiva, da bo podjetjem dala dovolj časa na pripravo na spremembe in seveda, da bodo povrnili škodo tistim, ki so jim s svojim delovanjem povzročili.

Trajnostno poslovanje je več kot samo administrativno breme, prinaša zmanjševanje tveganj in uresničevanje priložnosti. Pravilno je, da se ga samo tako tudi obravnava.

CER se ob tem zavezuje, da bo še naprej tvorno, konstruktivno, proaktivno sodeloval z evropskimi voditelji in odločevalci pri nastavljanju Evropske vizije, agende in konkretnih ukrepov za doseganje zastavljenih ciljev. Pri tem bomo vedno branili konkurenčnost našega gospodarstva in kakovost življenj ljudi.

Trajnost ni strošek – je investicija v prihodnost.
Ne poročajmo zgolj o spremembah – soustvarjajmo jih.

S spoštovanjem,

Ana Struna Bregar

Izvršna direktorica

CER Partnerstvo za trajnostno gospodarstvo